

Makale Bilgisi / Article Info

Geliş / Recieved: 02.12.2021

Kabul / Accepted: 13.04.2022

Araştırma Makalesi/Research Article

Doi Numarası / Doi Number: [10.55666/folklor.1031500](https://doi.org/10.55666/folklor.1031500)

1973-1975 YILLARI ARASI TURANCILIK VE DIŞ TÜRKLER KONUSUNUN TÜRK ŞİİRİNE YANSIMASI: ÖTÜKEN DERGİSİ ÖRNEĞİ

Hasan Hüseyin GÖK* & Ali PULAT**

Öz

Turancılık fikri, Osmanlı Döneminde 19.yy'dan itibaren romantik tarzda Türk şiirinde yoğun bir şekilde işlenmiştir. Cumhuriyet'in ilanından 1944 Irkçılık- Turancılık Davası'na kadar geçen süreçte ise kavram, Hüseyin Nihal Atsız ve onun çevresinde teşekkül eden Türkçü- Turancı fikir adamlarının ortaya koyduğu makale, deneme ve şiir gibi farklı yazı türleriyle etki alanını geliştirmiştir. 1970'li yıllara gelindiğinde ise Turancılık fikri ve Türkiye dışındaki Türkler meselesi, Türk düşünce hayatında canlılığını korumakla birlikte, şiir türünde pek çok Türkçü şairin eserine konu olmuştur. Bu çalışma 1973-1975 yılları arasında *Ötüken* dergisi örneğinden hareketle Turancılık fikri ve Dış Türkler konusunun Türk şiirine yansımaları ortaya koymayı amaçlamaktadır. *Ötüken* dergisinde yayımlanan şiirlerle yönelik alan yazınında, Turancılık ve Dış Türkler konusunun inceleme nesnesi olmadığı görülmektedir. Araştırma, bu yönüyle edebiyat tarihçiliği ve konuyla ilgili diğer sosyal bilim alanlarına katkı sunması bakımından özgün bir çalışmadır. Çalışmada veri toplama aşamasında *Ötüken* dergisinin 1973-1975 yılları arasındaki tüm sayıları doküman inceleme yöntemine göre ele alınmıştır. İnceleme sonucunda ortaya çıkan şiirlerde, içerik analizi yöntemi kullanılarak Turancılık fikri ve Dış Türkler konusu ortaya konmuştur. Turancılık fikri; "Turancılık Fikrinin Bir Ülkü Olarak Ele Alındığı Şiirler", "Turancılık Kavramının Türk Vatani/Yurdu Olarak Değerlendirildiği Şiirler" olmak üzere iki başlıkta ortaya konmuştur. Dış Türkler konusu ise "Esir Türk Yurtları" olarak tek başlıkta ele alınmıştır. *Ötüken* dergisinde 1973-1975 yılları arasında toplam 45 şiirin Turancılık fikri ve Dış Türkler konusuna ilgili olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada en fazla şiirin esir Türk yurtları ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Gavseddin Koçak, Elmas Yıldırım, Refet Köroğlu, Murat Çetin, Mustafa Türker, Osman Nuri Kurt, Mustafa Kayabek, Taylan Dermiutku ve Bahtiyar Körbahtı isimli şairlerin Turancılık ve Dış Türkler konusunda birden fazla şiiri olduğu tespit edilmiştir. *Ötüken* dergisi, bu yönüyle 1970'li yılların başında Türkçü ve Turancı fikrin şiir türü aracılığıyla edebî alanda varlık göstermesinde önemli bir görevi yerine getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ötüken dergisi, Türk şiiri, Türkçülük, Turancılık, Dış Türkler.

THE REFLECTION OF THE IDEA OF TURANISM AND THE SUBJECT OF FOREIGN TURKS IN TURKISH POETRY BETWEEN 1973-1975: ÖTÜKEN JOURNAL EXAMPLE

Abstract

The idea of Turanism has been intensely processed in Turkish poetry in the romantic style since the 19th century in the Ottoman Period. From the proclamation of the Republic until the 1944 Racism-Turanism Case, the concept has gained an important place in Turkish intellectual life as a result of Hüseyin Nihal Atsız and the Turkist intellectuals and publications formed around him. When it comes to the 1970s, the idea of Turanism and the issue of Turks outside of Turkey has been the subject of many Turkist poets' works in the form of poetry, which is one of the literary genres, although it maintains its vitality in Turkish intellectual life. This study aims to reveal the reflection of

* Doktora Öğrencisi, Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak/Türkiye, tatarlihasan64@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3837-7132

** Dr. Öğr. Üyesi, Uşak Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Uşak/Türkiye, ali.pulat@usak.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8923-0782

the Idea of Turanism and Foreign Turks on Turkish poetry, based on the example of *Ötüken* journal between 1973-1975. It is understood that the subject of Turanism and Foreign Turks is not an object of study in the literature on the poems published in *Ötüken* journal. In this respect, the study is an original study in terms of contributing to the field of literary historiography and other social sciences related to the subject. In the study, during the data collection phase, all the issues of *Ötüken* journal between the years 1973-1975 were handled according to the document analysis method. In the poems that emerged as a result of the analysis, the idea of Turanism and the subject of Foreign Turks were revealed by using the content analysis method. The idea of Turanism; It has been put forward under two titles as "Poems in which the Idea of Turanism is Treated as an Ideal" and "Poems in which the Concept of Turanism is Considered as a Turkish Homeland/Homeland". The subject of Foreign Turks, on the other hand, was dealt with under a single title as "Prisoner Turkish Dormitories". *Ötüken* journal, it was revealed that 45 poems in total between 1973-1975 were related to the idea of Turanism and Foreign Turks. In the study, it is understood that most of the poems are related to the captive Turkish dormitories. It has been determined that the poets named Gavseddin Koçak, Elmas Yıldırım, Refet Körüklü, Murat Çetin, Mustafa Türker, Osman Nuri Kurt, Mustafa Kayabek, Taylan Dermirutku and Bahtiyar Körbahtı have more than one poem on Turanism and Foreign Turks. With this aspect, *Ötüken* journal has fulfilled an important task in the early 1970s in the presence of Turkist and Turanist ideas in the literary field through the genre of poetry.

Keywords: Ötüken journal, Turkish Poetry, Turkism, Turanism, Foreign Turks.

1.Giriş

Son bilimsel bulgular, Turan kavramının ilk olarak Avesta metinlerinde geçtiğini ortaya koymaktadır. Avesta’da İranlılar, mücadele içinde oldukları göçebe toplulukları ‘Tura’ kelimesiyle karşılamaktadır (Minorsky, 2001: 107). Kavram aynı zamanda İran’ın kuzeyinde kalan Hazar Denizi, Aral Gölü, Amuderya ve Siriderya nehirleri arasında kalan belirli bir coğrafi bölgenin adı olarak da kullanılmaktadır (Demirkan, 2020: 33). Şehname’de İranlı toplulukları; göçebe topluluklardan ayırmak için bu bölgede yaşayan insanlar, Turanlılar olarak adlandırılmıştır (Özdoğan, 2002: 388-389). Eserde Turan halkının hükümdarı Efrasiyap ile İran hükümdarı Rüstem arasındaki mücadele anlatılır. Efrasiyap, Turan kağanı Alper Tunga’dır (Çetin, 2019).

19.yy’da siyasi ve jeopolitik alanda Macarların alana kazandırdığı Turan kavramı, Meşrutiyet döneminde özellikle Balkan savaşları sonrası Türk düşünce hayatında yer edinmeye başlamıştır. Turan kavramı, Macarlar ve Osmanlılar tarafından farklı şekilde anlaşılmıştır. Macarlar; Almanlar ile Slavların çatışma alanında yok olma tehlikesinden kurtulmak için siyasi müttefik bulma çabalarının sonucu Turancılığı doktriner bir tez olarak ortaya koyarken Osmanlı münevverleri, dağılma aşamasındaki toprakları bir arada tutmak amacıyla Turancılığı bir çıkış yolu olarak görmüştür (Önen, 2003: 133). Ayrıca Rusya Türklerinin Rus asimilasyonuna karşı geliştirdikleri bir savunma mekanizması olarak Turancılık, Türkçülük fikrinin yayılması ve toplum nezdinde kabul görmesinde araç olarak kullanılmıştır. Türkçülük/Turancılık mefkûresi son yüzyılda Türk milletini esaretten kurtaracak ve kaybedilen toprakların yeniden alınmasını sağlayacak mefkûre olarak ele alınmıştır. Turan mefkûresi üzerine kaleme alınan yazılarda Ziya Gökalp, hem manzum eserlerle hem de kavramı açıklamaya yönelik yazılarıyla ön plana çıkmaktadır. Gökalp, Turan’ı dil ve din temelinde ele almış “dili dilime, dini dinime uyan milletlerin birliği şeklinde tanımlamıştır (Gökalp, akt. Çalışkan, 2018: 24). Ziya Gökalp, 1914 yılında kaleme aldığı makalesinde “Turan Türklerin efrâdını câmi ve ağıyârını mani olan mefkurevi vatanıdır. Turan, Türklerin oturduğu, Türkçenin konuşulduğu bütün ülkelerin mecmuudur” (Gökalp, 1914: 240) şeklinde kavrama açıklık getirmiştir. Ömer Seyfettin ise “Asya’da birbirine bitişik olarak yayılmış olan Türk illerini Osmanlı bayrağının gölgesine toplayarak büyük ve kuvvetli bir «İLHANLIK» teşkil etmek” (Seyfettin, 1980: 21) şeklinde tanımlama yaparak kavramın siyasi yönünü ortaya koyar. Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu, Hüseyinzâde Ali Bey ve İsmail Gaspıralı gibi münevverler, kavrama batılı bir anlayışla yaklaşmış ve etnik bir kimlik etrafında birliğin sağlanması hedefi olan Pantürkist bir anlama indirgemıştır. Böylece Turan, jeopolitik bir tez ve irredentia olarak Batı merkezli dünya tasavvurunun dışında Türk birliği olarak anlam kırılmasına uğramıştır. Turancılığı, Pantürkizm olarak değerlendiren Türk Turancıları, kavramı bir mekân felsefesi olmaktan çıkarmış ve tarih felsefesine yaklaştırmıştır (Boz, 2019: 93).

Turancılık fikrinin Türk düşünce hayatında romantik tarzdaki ilk örneği, 1897 yılında Hüseyinzâde Ali Bey tarafından kaleme alınan “Turan” manzumesidir. İlerleyen süreçte Ziya Gökalp’ın yoğun bir şekilde şiirlerinde yer vereceği Turan kavramı, Mehmet Emin (Yurdakul), Enis Behiç (Koryürek), Aka Gündüz, Ömer Seyfettin gibi Meşrutiyet dönemi Türkçü şairleri tarafından Türk şiirinde değerlendirilmiştir. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında Meşrutiyet Dönemi Türkçülük akımının izleri bulunmakla birlikte özellikle 1930’lu yıllarda başını Hüseyin Nihal Atsız’ın çektiği bir grup Türkçü fikir adamının çevresinde teşekkül eden sivil bir Türkçülük akımının olduğu anlaşılmaktadır. Türk Ocaklarının kapatılmasıyla *Atsız Mecmua* etrafında şekillenen bu akımın yayın organlarında Turancılık ve Dış Türkler konusuyla ilgili birçok makale ve şiire yer verdiği görülmektedir. Böylece Turancılık fikri ve Dış Türkler meselesi; *Atsız Mecmua* ile başlayıp *Orhun*, *Bozkurt*, *Ergenekon*, *Orkun*, *Ötüken* vb. Türkçü yayınların katkısıyla Türkiye gündeminde canlılığını korumuştur.

Ötüken dergisi, 15 Ocak 1964 yılında yayın hayatına başlar. 1976 yılının Ocak ayına kadar toplam 143 sayı olarak “aylık Türkçü dergi” olarak çıkartılır. Derginin sahibi Hüseyin Nihal Atsız, sorumlu yazı işleri müdürü ise Mustafa Kayabek’tir. 1973 yılında Atsız’ın dergide çıkan yazılarından sonra, sorumlu yazı işleri müdürü olan Kayabek yargılanır ve hapse atılır. Böylece Atsız, derginin sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü olur (Özmeral, 2017: 12).

1.2.Ötüken Dergisinde Turancılık Fikri ve Dış Türkler Konusu

Ötüken dergisinde Dış Türkler ve Turancılık konusuna, farklı yazarların kaleme aldığı makaleler ile önemli ölçüde yer verilir. Başta Ötüken dergisinin sahibi Atsız olmak üzere Nejdet Sançar, Ahmet Bican Ercilasun, İmre Toht, Mustafa Kayabek, Sencer Sunguralp, Remzi Tanrıer, Murat Çetin, Hayrani Ilgar ve Mehmet Orhun gibi yazarların makalelerinde bu konuya değindikleri görülür.

Dergide Turancılık fikri, Türkçü- Turancı- milliyetçi fikir insanları tarafından, işgal altındaki tarihî Türk yurtlarının kurtarılmasına yönelik “kurtarıcı bir mefkûre” olarak işlenmiştir. Bu yönüyle Meşrutiyet döneminde Gökalp’ın romantik tarzda ortaya koyduğu anlayışla birtakım benzerlikler gösterdiği söylenebilir. Cumhuriyet döneminin önde gelen Türkçülerinden Hüseyin Nihal Atsız, Türklerin yaşadığı tüm toprakları Turan yurdu olarak nitelemektedir. Geçmişte Türk yurdu olduğu hâlde bugün Türk hâkimiyetinden çıkan toprakları da Turan sınırları içine dâhil eden Atsız, Türkçülük ve Turancılığı ayrı değerlendirmektedir. Atsız’a göre Türkçülük, Türk milletini her alanda yükseltmek iken Turancılık, Türkçülüğün siyasi amacı olarak yeryüzündeki bütün Türklerin tek bayrak altında toplanmasıdır (Atsız, 1975: 3). Kavramı, aynı devlet sınırları içinde birlikte yaşama arzusu olarak değerlendiren Sançar, Turan ülküsünün ilahi bir tecelli olduğu görüşündedir. Sançar’a göre aynı devlet sınırları içinde bütün Türklerin birlikte yaşaması onların en doğal hakkıdır (Sançar, 1970: 16). A.Bican ise üç kıta içerisinde en hâkim jeopolitik konumları kapsayan, eski yeni bütün Türk topraklarını Turan yurdu olarak tanımlamaktadır. A.Bican’a göre Türk kanının aktığı ve anıtlarının bulunduğu her yer Turan’dan bir parçadır (A.Bican, 1970: 10). İmre Toht ise Turan kavramının Balkanlardan Çin Seddi’ne kadar geniş Türk topraklarını kapsadığını belirtir. Bu bölgede pek çok Türkün esaret altında yaşadığına dikkat çeken Toht, esareten kurtulmak için mukaddes Turan devletinin kurulmasının gerekli olduğu düşünür (Toht, 1971: 10). Dergide Turan kavramına açıklık getiren yazarların hemen hepsi kavramı siyasi birlik ve tek devlet çatısı altında Türk birliği olarak görmektedirler. Atsız, Turancılığı Türkleri sadece kültür alanında birleştirmek olarak anlamanın faydasız olduğuna işaret eder. Çünkü kültür birliğinin ancak siyasi birliktelik içinde sağlanacağı görüşündedir. Sovyet Rusya, Türk milletini bölmek için Kazak, Kırgız, Özbek, Türkmen, Tatar ve Başkurt adı altında farklı alfabe oluşturma çabası içindedir. Atsız, Türk boylarının lehçelerini dil hâline getirme projesinin karşısında kültür birliği olarak birleşmenin mümkün olmayacağını savunur (Atsız, 1973: 4). Atsız, yaklaşık 50 yıl sonra dillerin ayrışacağını düşünmektedir. Eski yurtları ve Türkleri birleştirmek için savaşın bu yüzden kaçınılmaz olacağını ileri sürer. A. Bican; büyük milletlerin, başka milletlerin toprağında emelleri olduğuna vurgu yapar. Yazar, Rus-Çin anlaşmazlığına, İngiltere ve Fransa’nın sömürdükleri topraklara işaret ederek Turancılık fikrinin tabii bir hak olarak doğduğunu belirtir. A.Bican’a göre Turancılık, Türklerin önce kendi hakkı olan topraklarda hâkimiyet kurmasıdır. Bu görüşlerini şu şekilde açıklar:

Dünyanın ahmağı biz miyiz ki kimsenin bir karış toprağında gözümüz yoktur. Vardır. Önce kendi hakkımız olan topraklarda gözümüz vardır. Türk’ün kanyla suladığı toprak yine Türk’ün olacaktır. Selçukoğlu Tuğrul bugünkü Türk devletini Horasan’da kurdu. Öyleyse Horasan Türk’tür. Temür’ün, Babür’ün türbelerinin bulunduğu topraklar, Küleçin anıtının dikildiği topraklar elbette Türk’tür. Atlarımızı suvardığımız Tuna elbette Türk’tür. Nihayet yüzyıllarca hâkim olduğumuz Kerkük, Halep, Kırım hepsi Türk’türler, Türk’ündürler (A.Bican, 1970: 10).

Cumhuriyet Dönemi Türkçü-Turancı fikir ve görüşlere yönelik eleştiriler de mevcuttur. Turancılık fikrinin hayal ürünü olduğu ve bu düşüncenin basmakalıp fikirler üzerine inşa edildiğine dair farklı eleştirilere karşı Ötüken dergisi yazarları, güçlü bir şekilde Turancılığı savunurlar. Türkçü- Turancı yazarlar, bu yazıların bazılarının eleştiri boyutunu aşarak Turancılık fikrini karalamak için kaleme alındığını düşünmektedir. Mustafa Kayabek, Turancılık fikrinin vatan fikrini reddettiği ve komünizm kadar tehlikeli olduğu yönünde kaleme alınan bir yazıya karşılık olarak Turancılığın bütün bu iddiaların aksine tehlikeyi giderici bir inanış ve iman hareketi olduğunu dile getirmektedir (Kayabek, 1972: 8). Kayabek yazısının devamında geçmişe telmih yaparak Türklerin nasıl Söğüt’ün kabuklarını kırıp dünyaya sığmaz olduysa bugün de Anadolu’nun kabuklarını kırıp arzdaki yerini alacağını ifade eder. Kayabek, Anadolu Türk’ünün verdiği bağımsızlık mücadelesini Dünya Türklüğünün de vererek Büyük Türk Kurultayı’nın düzenleneceğini öngörmektedir (Kayabek, 1972: 8). Turan ülküsünü bir hayal olarak olumsuzlayanlara karşılık Sançar’ın, İsrail devleti örneğinden hareketle açıklama yaptığı görülmektedir. Yakın bir zamana kadar İsrail devletinin

kurulmasını hayal olarak görenlere bugün o devletin varlığının gerçek olduğunu hatırlatan yazar, tarihte birkaç kez birleşmiş Türklerin tekrar birleşmelerinde hayale yer olmadığını belirtir (Sançar, 1970: 13). Atsız, dünyanın farklı noktalarında yaşayan Türklerin birleşmesiyle bazı devletlerin ortadan kalkacağını, bu devletlerin ortadan kalkmasıyla da dünya ticaretinde etkin olanların ekonomik çıkarlarının tehlikeye gireceğini, bu sebeple Turancılık fikrine karalama yapıldığını düşünür (Atsız, 1973: 3). Mustafa Kayabek, Türk dünyasının sahip olduğu yer altı ve yer üstü tüm zenginliklerin Türk olmayanlar tarafından sömürüldüğünü, sömürgeyi sanat hâline getirmiş sistemlerin ve devletlerin Türkistan, Azerbaycan, Kerkük, Musul, Halep, Kıbrıs, Adalar ve Balkanları ağırları içerisine aldıklarına dikkat çeker (Kayabek, 1972: 4). Dünya üzerindeki sömürü düzenin devam ettirilmesi için Türk milleti, çeşitli hile ve planlarla bilinçli olarak parçalanmış ve esaret altında tutulmaktadır (Toht, 1972: 12). Sançar'a göre Türkistan Türklüğü, 1917 yılından itibaren öz vatanında bağımsız şekilde yaşama iradesini elinde bulundurmak için can vermektedir. Hiroşima'ya atılan atom bombasının on binlerce insanı öldürdüğünü fakat Türkistan Türklerinden hayatını kaybedenlerin milyonlara ulaştığını belirtmesi dikkat çekicidir. Sançar, Hiroşima'ya atılan atom bombasının Japonya'nın ilerleyişini durdurmak için yapıldığını ancak Türkistan Türklerinin yıllardır uygulanan toptan bir yok etme projesiyle karşı karşıya olduklarını vurgular (Sançar, 1970: 6). Atsız, Türkiye dışında dünya üzerinde 60 milyon Türk'ün esaret altında yaşadığını, bu Türklerin Sovyet Rusya, Çin ve İran hâkimiyetinde olduğunu belirtmektedir (Atsız, 1975: 6). Musa Yusufzade ise Rus esareti altındaki Turanlı milletlerin sayısının 130 milyon olduğu görüşündedir. Yusufzade; Kazakistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan, Türkistan, Tataristan, Başkurdistan, Çuvaşlar, Udmurlar, Mariler, Mordivinler, Komiler, Yakutlar, Buryatlar, Moğollar, Kırım Türkleri, Barabalar, Balkarlar, Barakaylar, Karataylar ile kardeş Turan milleti olarak tanımladığı Macarlar, Estonlar, Bulgarlar ve Karelya Finlilerinin Rus esaretinde olduğunu belirtir (Yusufzade, 1972: 11). Esaret altında yaşayan Türklerin tek umudu, Türk âleminin tek bağımsız parçası olan Türkiye'dir. Türkiye, dış Türkler için "*kurtarıcı ana vatan*" olarak görülmektedir (Sançar, 1974: 4). Sançar gibi İmre Toht da Dünya üzerindeki Turanlı milletlerin hamisi olarak Türkiye'yi görmektedir. Toht, Türkiye'nin sanayi alanında gelişmesiyle Ortadoğu'da söz sahibi olacağını böylece elde ettiği büyük gücüyle Balkanlardan Çin Seddi'ne kadar Türkçe konuşan 150 milyonluk "Türk Çekirdeğinin" bağımsızlığa kavuşmasında etkin rol oynayacağını düşünür. 150 milyon Türk'ün esareten kurtarılmasının ardından Macaristan'dan Japonya'ya, Sibiry'a dan Hindistan'a kadar olan bölgede 500 milyon Turanlı'nın da esareten kurtularak Büyük Turan devletinin kurulacağını belirtmektedir (Toht, 1972: 12).

Atsız, Turancılığın temelinde Türk milletine ait olup Türk milletinden koparılmış toprakları geri alarak dünya üzerinde adaletin tecelli etmesi fikrinin olduğunu belirtir. Turancılık fikrinin tabii hak olarak Türk milletinin ruhundan doğduğu ve Türk milletinin varoluşu ile birlikte ortaya çıktığına dikkat çeken Atsız, Turancılığı hayalperest bir düşünce olarak addedenlere karşı tarihten örnekler sunarak cevap vermektedir. Amerika kıtasının keşfedilmesi, Atatürk'ün Samsun'a çıkması ve millî mücadeleyi başlatması, Yavuz'un 30000 askerle Mısır'ı almak için yola çıkması, Babür'ün 10000 askerle Hindistan'ı almak için atılmasının da macera olduğunu fakat sonunda başarılı olduklarını dile getirir (Atsız, 1973: 4).

Araştırmada *Ötüken* dergisinin 1973-1975 yılları arasında çıkan sayılarında Turancılık Fikri ve Dış Türkler konusunun Türk şiirine yansımaları ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için şu sorulara cevap aranmıştır:

Ötüken dergisinin 1973-1974 yıllarında yayımlanan sayılarında Turancılık ve Dış Türkler konusunda kaleme alınan şiirler nelerdir?

Ötüken dergisinde 1973-1975 yılları arasında Turancılık ve Dış Türkler konulu şiirlerde öne çıkan başlıklar nelerdir?

Yapılan alan yazın taramasında *Ötüken* dergisinde yayımlanan şiirler üzerine bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Derginin ortaya koyduğu yayın politikası gereği "Turancılık ve Dış Türkler" konusunun makale ve şiir türündeki yazılarda önemli bir yeri olduğu anlaşılmaktadır. Bu yönüyle dergide çalışma konusu ile ilgili şiirlerin çözümlenmesi sonucu ortaya çıkan bulguların edebiyat tarihçiliğine ve konuyla ilgili diğer sosyal bilim alanındaki çalışmalara katkı sağlaması öngörülmektedir.

Çalışmanın sınırlılığını *Ötüken* dergisinin 1973-1975 yılları arasında yayımlanan sayılarında Turancılık fikrini ve Dış Türkler konusunu ele alan şiirler oluşturmaktadır.

Çalışma nitel bir araştırma olup verilerin toplanmasında doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmada insanların üzerinde inceleme yapılan konu hakkında ne tür anlam yüklemeleri yaptıkları ortaya konur (Dey 1993, akt. Özdemir 2010).

Doküman incelemesinde veriler birincil kaynaklardan elde edilir. Bu amaçla araştırma konusu için öncelikle gerekli olan dokümanlara ulaşılması, bu dokümanların gözden geçirilmesi, sorgulanması ve en sonunda ise analizi edilmesi gerekir (Özkan 2019). Çalışmada veri toplama aşamasında *Ötüken* dergisinin 1973-1975 yılları arasındaki tüm sayılarına ulaşılmış ve bu sayılardaki Turancılık ve Dış Türkler konusunu ele alan şiirler tespit edilmiştir.

Araştırma sınırlılığı kapsamında derginin 1973-1975 yıllarına ait tüm sayılarındaki şiirlere ulaşılmıştır. Elde edilen şiirler tarandıktan sonra konularına göre sınıflandırılmış ve veriler tabloda sunulmuştur. İçerik analizi yöntemi kullanılarak bu şiirlerdeki Turancılık fikri ve Dış Türkler konusu ortaya konmuştur.

2.Bulgular

2.1.Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 1. *Ötüken* Dergisi 1973-1975 Yıllarına Ait Sayılarda Turancılık Fikri ve Dış Türkler Konusunun İşlendiği Şiirler

Şairler	Şiirler	Yıl
Alp Müjdat Sağır	Birliğe Çağrı	1973
Bekir Hakan Lekesiz	Çağrı	1973
Gavseddin Koçak	Atamdan Bana Diriliş	1973 1973
Mustafa Kayabek	Ayşe Kızın Gözyaşları	1973
Murat Çetin	Birleşelim İstiklal İçin Ozan Dile Gelince Turan İçin	1973 1973 1973 1973
Refet Körüklü	Türkçülük Hayal Değil Kurulsun da Gör	1973 1973
Osman Nuri Kurt	Mukaddes Turan Zafer Yazılı Türk'e	1973 1973
Selahaddin Baysal	Gözlerdeki Damlalar	1973
Taylan Demirutku	Turan Yurduna Selam	1973
Tayyar Aksoy	Turan'a Hasret	1973
Erol Maraşlı	Birliğe Davet	1973
(Şairi Belirtilmemiş)	Kerkük Dörtlükleri	1973
Yiğit Altaylı	Türkistan	1974
Aybike	Horyatlar	1974
Bahtiyar Körbahtı	Horyatlar (Ocak Sayısı) Horyatlar (Nisan Sayısı)	1974 1974
Basat	Gönlümün Ruhu	1974

Mustafa Kayabek	O Devleti Kuracağız	1974
Mustafa Çetin	Hangisini Seçersin	1974
	Kıbrıs'ı İsteriz	1974
Mustafa Türker	Es Ey Rüzgâr	1974
	Ant	1974
	Ne Oldu?	1974
Osman Nuri Kurt	Nerdesin?	1974
Özkan Yücel	Silemezler	1974
Aydın Torunoğulları	Türk	1974
Hayati Baki	Oy Bizim Eller	1974
Bektaş Yıldırım	Ağıt	1975
Elmas Yıldırım	Koşma	1975
	Ben mi?	1975
Emel Turan	Emel	1975
Murat Çetin	Hangisini Seçersin	1975
Mürsel Sinan	Kıbrıs'ı İsteriz	1975
Gültekin	Buzlu Cehennem	1975
Recepoğlu Mithat Yılmaz	Fal Değil	1975
Bumin İstemi	Meriç'ten İlk Geçiş	1975
Gavseddin Koçak	Türkçü Hareket	1975
Fevzi Ünlü	Son Perde	1975
Taylan Demirutku	Büyük Türkeli	1975

Derginin 1973-1975 yılları arasında çıkan sayılarda toplam 45 şiirin Turancılık ve Dış Türkler konusu ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Bu şiirleri kaleme alan şairlerden birden fazla şiiri olanlar Gavseddin Koçak, Elmas Yıldırım, Refet Köroğlu, Murat Çetin, Mustafa Türker, Osman Nuri Kurt, Mustafa Kayabek, Taylan Dermiutku ve Bahtiyar Körbahtı'dır.

2.2. II. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 2. Turancılık Fikrinin Ele Alındığı Şiirler

Başlıklar	Şiirler
Turancılık Fikrinin Ülkü Olarak Ele Alındığı Şiirler	Horyatlar (Bahtiyar Körbahtı) Gönlümün Ruhu Silemezler Ant Hangisini Seçersin Fal Değil Büyük Türkeli Ozan Dile Gelince Türkçülük Hayal Değil Birleşelim Kurulsun da Gör Devleti Kuracağız Birliğe Çağrı Birliğe Davet Türk Mukaddes Turan
Turan Kavramının Türk Vatani/ Yurdu Olarak Ele Alındığı Şiirler	Atamdan Bana Turan Yurduna Selam Koşma (Elmas Yıldırım)

Çalışmada inceleme yapılan şiirlerde Turan kavramının “Ülkü ve Türk Vatani/ Yurdu olarak iki ana başlıkta toplandığı ortaya çıkmıştır.

2.2.1. Turancılık Fikrinin Bir Ülkü Olarak Ele Alındığı Şiirler

Dergide Turan ülküsü, tarihsel arka planı olan büyük ve milli ülkü olarak değerlendirilmiştir. Turancılık ülküsü, Türk birliğidir. Bu milli ülkünün temelinde soy veya kan birlikteliği vardır. Turancılık, Türkçülüğün siyasi bir hedefi olarak görülmüş, bu ülkünün Oğuz Han, Attila, Cengiz vb. hükümdarlar tarafından gerçekleştirildiğine vurgu yapılarak hayalî bir emel olmadığı belirtilmiştir. Atsız’ın ortaya koyduğu Turancılık anlayışının dergideki diğer yazarları ve şairleri büyük ölçüde etkilediği söylenebilir. Atsız’ın kuramsal çerçevesinde Turancılık üç aşamada gerçekleşecektir. İlk aşamada bağımsızlığı kazanmak vardır. Bu Kurtuluş Savaşı ile gerçekleşmiştir. İkinci aşamada esir Türklerin kurtarılması gelir. Sovyet Rusya ve Çin egemenliğinde milyonlarca esir Türk; asimilasyona, asimile edilmeyenler de soykırıma uğramıştır. Esir Türkleri kurtarma aşaması henüz tamamlanmamıştır. Şiirde özellikle Dış Türkler başlığı altında ele alınan bölümde esir Türk yurtlarının kurtarılması için verilecek mücadele ve bu bölgelerdeki Türklerin yaşadığı acı dolu günlerin şiire yansıdığı görülmektedir. En son aşamada ise fütühat gelir. Fütühat aşamasında birliğini tamamlayan Türk devleti, topraklarını genişletecek ve yeryüzünde hâkim unsur olacaktır.

Bahtiyar Körbahtı, “Horyatlar” başlıklı bölümde Turan ülküsünün bir gün gerçekleşeceğini belirtmektedir:

“Güle

<<Bal alma>> niyetiyle

Konar arılar güle...

Kurulacaktır Turan

Birlikte güle güle” (Körbahtı, s.14, 1974).

Basat mahlaslı şair, “Gönlümün Ruhı” şiirinde Turan ülküsünün hiçbir zaman hafızalardan silinemeyeceği bildirir. Şair, Türklerin güçlü ve ihtişamlı günlerine özlem duymaktadır. Turan ülküsünün yükünü omuzlarında hisseden şair, ülküsüne olan inancını şu dizelerle ortaya koymaktadır:

“Acunu titretirdi

Hani nerde ünümüz

...

Turanı sırtlamışken

Az değildi yükümüz

Sönmeyecektir

Kararmakta olan ülkümüz” (Basat, 1974: 19).

Özkan Yücel’in “Silemezler” şiirinde, her bölüm sonunda tekrarlanan “Silemezler üç kıtadan izimi” dizesi şiirin ana örgesidir. Bu ana örge ile Türk kültür ve medeniyetinden izler taşıyan kaybedilmiş yurtlara vurgu yapılmaktadır. Şairin hedefi Ötüken’e varmaktır. Ötüken, Türklüğün yeryüzüne yayıldığı merkezdir. Şair, “Ötüken” imgesi ile Türk milletinin dirilişine ve dünya üzerinde yeniden Türk hâkimiyetinin kurulacağı günlere işaret etmektedir:

“Ötüken’den geldim, Türk yurtlarından

Şarkta, garpta çok öptürdüm dizimi

At koşturdum nice dağ artlarından” (Yücel, 1974: 2).

Şair, Sovyet Rusya’nın işgalindeki Türk yurtlarının bir gün mutlaka bağımsızlığa kavuşacağını ve Türklerin tekrar kendi yurtlarının sahibi olacağını bildirmektedir:

“Düşümdeki günler gerçekleşecek

Benim olan yine benim olacak

Kızıl yüzler sararacak, solacak..

Silemezler üç kıtadan izimi” (Yücel, 1974: 2).

Mustafa Türker’e ait başka bir şiir olan “Ant”ta Kızıllar ile yapılacak savaş sonrası Turan’ın kurulacağı belirtilir. Şiirde ülkü yolundaki kararlılığa “and içti” kelime grubuyla vurgu yapılır:

“And içti bütün Bozkurtlar,

Büyük Turan kurulacak” (Türker, 1974: 2).

Şiirin devamında şair, Kızılelma ülküsünün hedefinin esir Türk yurtlarının bağımsızlığı olduğunu dile getirmektedir:

“Kızılelma’nın yolundan,

Kızılları kovacağız..

Türk’ün hürriyeti için

Haykırdık, haykıracağız..” (Türker, 1974: 2).

Murat Çetin’in “Hangisini Seçersin” şiirinde Turan yolunda akan kanlara kutsiyet yüklenmektedir. Şair, Turan ülküsü için akacak kanları “sebil”e benzeterek Turancılık fikrini yüceltmektedir:

“Birisinde içkiler,

Şehvet ve ihtiras var

Birinde, Turan için

Sebil olacak kanlar...” (Çetin, 1975: 11).

Recepoğlu Mithat Yılmaz, “Fal Değil” başlıklı şiirinde Türklük ve Turan ülküsüne dair umutlarını dile getirmektedir. Şair, ülkü gençliğinin ileride Turan ülküsünü gerçekleştireceğini belirtmektedir:

“Yumruk bomba, fiske kurşun olacak!

<Hedef Turan’dır, arş> diyecek başbuğ

...

Gezeceksin sen de o ünlü yurdu;

Taşkent Bey, Ötüken çarşın olacak” (Yılmaz, 1975: 2).

Taylan Demirutku, “Büyük Türkeli” şiirinde, hayalini kurduğu büyük Türk birliğini ve bu birliğin kurulduğu coğrafyaya olan özlemine ifade eder. Şairin büyük emeli büyük Türkeli’ni kurmaktır. Şair; kendini, bu ülküye adanmış bir bozkurt olarak tanımlamaktadır:

“Ben Bozkurt’um, sen Bayrak!

Kanım ülküne adak...

Ruhumu öpen dudak

Sensin Büyük Türkeli (Demirutku, 1975: 12).

Murat Çetin, “Ozan Dile Gelince” şiirinde yeryüzündeki bütün Türklerin kalbinin aynı ülkü uğrunda, birlikte attığını belirtir:

“Yürekler bir vuruyor

Şimdi kopuz telinde;

Gönüller ya Kafkasya,

Ya Kırım, Türkeli’nde” (Çetin, 1973: 13).

Refet Körüklü, “Türkçülük Hayal Değil” şiirinde, Türk birliğini hayal etmektedir. Şair, Türk birliği kurulunca tutsak Türklerin esaretten kurtulacağını bildirmektedir:

“Türk Birliği uğruna gel ölelim yiğidim

Dünyada yaşar gibi, biz Ahret’te gülelim

Bu toprağın harcını birlikte kuralım

Tutsak kardaşımızın yarasını saralım” (Körüklü, 1973: 4).

Murat Çetin “Birleşelim” şiirinde Türk birliğine duyduğu özlemi dile getirir. Şiirde Türk birliği olarak görülen Turan ülküsünün gerçekleşmesiyle esir Türk yurtlarının bağımsızlığına kavuşacağı inancı vardır. Şiirde her dize sonunda tekrarlanan “Birleşelim, birleşelim” dizeleri şiirin ana örgesidir:

“Ülkü olsun bize Turan

Selam olsun tutsak ülkelere

Türk’ü Türk’e kavuşturan” (Çetin, 1973: 6).

Refet Körüklü, “Kurulsun da Gör” şiirinde esir Türk yurtlarının esaretten kurtulması için Türk birliğinin kurulmasının gerekliliğine değinmektedir:

“Soydaşın esir iken bahtın gülemez!

Bir şahlan da kur yeniden birliği” (Körüklü, 1973: 8).

Erol Maraşlı, “Birliğe Davet” şiirinde farklı isimlerle anılan Türklerin birbirinden ayrı olmadığını ve hepsinin Türk milletinin bir parçası olduğunu vurgulamaktadır. Şair, Türk birliğini bütün Türklerin tek bayrak altında toplanması olarak değerlendirmektedir:

“Kırgız, Azer, Özbek yok, birdir Türkler
Hepsi de başına geçirsin başına borkler,
Gelip dizilsinler bu safta Türkler,
Toplanalım bir bayrak altında” (Maraşlı, 1973: 13).

Alp Müjdat Sağır “Birliğe Çağrı” şiirinde Türk birliği olarak gördüğü Turan ülküsünün gerçekleşmesini dilemektedir:

“Büyük Turan’ı görelim
Oklar birleşmeli, kardeş!
...
Büyük ülküyle dolalım
Doğsun Turan’da tek hilal” (Sağır, 1973: 13).

Şairin “Büyük ülküyle dolalım/ Doğsun Turan’da tek hilal” dizelerinden hareketle Türk birliğini siyasi birlik olarak tek bayrak çatısı altında toplanmak şeklinde gördüğü söylenebilir.

Mustafa Kayabek, “O Devleti Kuracağız” başlıklı şiirinde Türk birliğini siyasi birliktelik olarak değerlendirmiştir. Şiirde her bölümde tekrarlanan “O ocağa varacağız/ O devleti kuracağız” dizeleri ana örgüdür. Şair, yeryüzündeki tüm Türklerin kardeş olduğuna vurgu yaparak birlik düşüncesini güçlendirmektedir:

“Sütkardeşim, kan kardeşim
Bir kök, bir vatan kardeşim,
Türk-Macar, Hun-Fin kardeşim
O ocağa varacağız
O devleti kuracağız” (Kayabek, 1974:3).

Aydın Torunoğlu “Türk” şiirinde “Üç kıtada bizden izler/ Yine olacaktır yarın” dizeleriyle Turan ülküsünün gerçekleşmesiyle Türklerin yeniden dünya hâkimi olacağını ve eski gücüne sahip olacağını dile getirmektedir. Şair, bu inancı oluştururken tarihten güç almaktadır. Atilla ve Oğuz Kağan örneğinden hareketle Türklerin İslamiyet öncesi tarihine dikkat çekmektedir:

“At koşturduk dağda taşta
Adımız Atilla, Oğuz” (Torunoğlu, 1974: 12).

Osman Nuri Kurt “Mukaddes Turan” başlıklı başka bir şiirde ise Türkçülük akımının bir yansıması olarak Turancılığı, esir Türklerin esaretten kurtarılması ülküsü olarak tasavvur etmiştir:

“Moskof, Çin, Yunan, İran
Elinde harap Turan
Alacağım öcümü
Gerçek olunca Turan” (Kurt, 1973: 13).

2.2.2.Turan Kavramının Türk Vatanı/Yurdu Olarak Ele Alındığı Şiirler

Dergide Turan yurdu; Türk milletinin üzerinde yaşadığı, Türk mezarı olan topraklar olarak değerlendirilmiştir. Ziya Gökalp'ın "müebbet vatan" tanımlaması dergideki Turancılık üzerine kalem alanın yazı türlerinde etkili olmuştur. Turan vatanı, aynı zamanda Türk milletinin kanını döktüğü, Türk ırkının kutsal bir toprağıdır. Türkiye, Balkanlar, Kıbrıs, Kerkük, Kafkasya, Azerbaycan, Kırım, Türkistan, Yakutistan, Macaristan, Başkurdistan, İdil- Ural bölgesi, Afganistan, Altaylar, Sibiryadır. Turan doğuda Japon Denizinde batıda Tuna'ya geniş sınırları olan bir coğrafi bölgedir. Coğrafi sınırları konusunda ise Atsız'ın deyişiyle Türklerin yaşamış olduğu ve halen de yaşadığı her yer Turan'dan bir parçadır (Atsız, 1975:3).

Gavseddin Koçak, "Atamdan Bana" başlıklı şiirinde Turan'ı vatanı olarak görmektedir. Vatan yolunda şehit düşenlerin, Turan toprağını kutsal kıldığı belirtilmektedir:

"Nerde Türk ırkına düşman görürsen

Atam bana "asla durma vur" dedi

"Güzel yurdum Turan için ölürsen

Şehitlerin toprakları nur" dedi" (Koçak, 1973: 2).

Taylan Demirutku, "Turan Yurduna Selam" şiirinde Turan yurduna duyduğu özlemi dile getirmiştir. Şair; Türkiye, Türkistan, Yakutistan, Azerbaycan, Kırım, Kafkasya, Başkurdistan gibi yerleri Turan yurdu sınırlarına dâhil etmektedir:

"Türkiye'sin, Türkistan'sın, Yakut'sun,

Azerbaycan, Kırım, Kafkasya, Başkurt'sun" (Demirutku, 1973: 4).

Şiirde "Selam Sana! Yüce Turan ülküsü/ Selam sana! Kızıl Elma ülküsü" dizeleriyle Turan ülküsü, Kızılelma ülküsü ile beraber aynı anlamı karşılayacak biçimde Türk yurdunun sınırlarının erişebileceği en geniş yer olarak tasavvur edilmiştir:

"Turan yurdu! Ormansın- dağsın- bozkırsın

Bu evrende çözülmedik bir sırsın" (Demirutku, 1973: 4).

Elmas Yıldırım, koşma tarzı başka şiirinde öz yurda (Turan'a) olan hasretini dile getirmektedir. Şair, öz yurdunun taşını toprağını cennetten daha değerli görmektedir. Türklüğü, bir çeşmeden akan suya benzetmektedir. Bu çeşmenin gözlerinden akan suları ise yeryüzüne yayılan Türklerle bir tutmaktadır:

"Benim imanım bir aşkım, özüm bir

Bir çeşmeden aktım kaynar gözüm bir

Türkoğlu Türküm ben, merdim, sözüm bir

Yol ver, yol ver, öz yurduma gideyim" (Yıldırım, 1975: 2).

2.3. II. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 3. *Ötüken* Dergisi 1973-1975 Yıllarına Ait Sayılarda Dış Türkler Konusunun İşlendiği Şiirleri

Başlıklar	Şiirler
Esir Türk Yurtları	Horyatlar (Bahtiyar Körbahtı) Es Ey Rüzgâr Nic'oldu? Nerdesin Ne Oldu Horyat (Aybike) Güle Dönmez Mi? Türkçü Hareket Emel Son Perde Ağıt Ben Mi? İlk Geçiş Buzlu Cehennem İstiklal İçin Gözlerdeki Damlalar Türkistan Ayşe Kızın Gözyaşları Diriliş Çağrı Turan İçin Zafer Yazılı Türk'e Turan'a Hasret Oy Bizim Eller Kıbrıs'ı İsteriz Kerkük Dörtlükleri

Çalışmada Dış Türkler konusunun esaret altındaki Türk yurtları üzerinden şiire yansıdığı söylenebilir. Şiirde yeryüzünün farklı bölgelerinde bağımsızlıklarını yitirmiş Türk bölgeleri, Osmanlı ve Selçuklu devletinin mirası olan topraklar, Turan coğrafyası olarak şiire girmiştir.

2.3.1. Esir Türk Yurtları Konusunun Ele Alındığı Şiirler

Dergide, yeryüzündeki bütün Türkler, bir ve beraber, tek millet olarak tasavvur edilmiştir. Bu birliğin temelinde ise ırk birlikteliği vardır. Türkiye dışındaki Türkler ile Türkiye Türkleri ayrı düşmüştür. Dış Türklerin büyük bir kısmı komünizmin baskısı altında büyük sıkıntılar çekmektedir. Dergide yazarların en büyük problemi Rusya ve Çin baskısı altındaki Türklerin asimile edilmesi ve soykırımı uğratılarak yok edilmesidir. Rusya'nın Türk birliğini engellemeye yönelik çeşitli faaliyetleri ve komünizm propagandası karşısında Turancılık ülküsü yüceltilmiştir. Dergide yayınlanan yazılarda Türklerin, son asırda en çok sömürülen ve soykırımı uğrayan millet olduğunun altı çizilmiştir. Yeryüzündeki Türklerin üçte ikisi esir durumdadır (Kafalı, 1974: 6). Dergideki yazılarda esir Türklerin bağımsızlığına kavuşarak insan onuruna yaraşır yaşama hakkını kazanması için mücadele verildiği belirtilir. Pek çok yazara göre esir Türklerin hamisi ve biricik ümidi Türkiye'dir. Bu yüzden yazı türlerinin pek çoğunda Anadolu Türklerinin esir Türkler konusunda duyarlılığını arttırma kaygısı görülür. Dergiye göre Türkiye, soydaşlığın gereği olarak bu konuda üzerine düşeni yapmalıdır.

Mustafa Türker'in "Es Ey Rüzgâr" şiirinde geçmişte Türklerin hâkim oldukları fakat şimdi düşman elinde esaret günleri yaşayan topraklara olan özlem dile getirilir. Bu topraklar Türkistan, Altay Dağları, Kafkaslar, Balkanlar'dır. Bu yerlerin birbirinden habersiz ve esaret altında olduğu bildirilmektedir. Şair, "rüzgâr" ile bu birlikteliğe dikkat çekmektedir. Türkiye Türklerinin, Turan coğrafyasında yaşanan işgale kayıtsız kalmadığını "rüzgâr" imgesiyle somutlaştıran şair, bu düşüncesini şu şekilde dizelere yansıtır:

"Altaylardan eserse eğer en hafif yel,

Türkistan Türklerinden bir haber al, öyle gel!" (Türker, 1974: 7).

Şair esaret altındaki bölgelerin her birini, Turan yurdundan bir parça olarak düşünmektedir. Turan yurtlarına bağımsızlığın geleceği ve tekrar Türk hâkimiyetinin kurulacağı, "Güneş" imgesiyle sembolize edilmiştir. Böylece bağımsızlık fikri şiire yansıtılmıştır. Şiirde geçen "savaş, kavuştur Turan'a, ırkımın türküleri çınlasın dağda, taşta" kelime, kelime grupları ve cümleler ile bağımsızlık için sonuna kadar mücadele verileceği mesajı verilir:

"Es ey rüzgâr son hızla, kendini say savaşta...

Türkiye'min sesini kavuştur ki Turan'a

İrkımın türküleri çınlasın dağda, taşta

...

Ne zaman dineceksin, söylesene ey rüzgâr!

Bu millet güneş ister, onsuz gelme bir daha" (Türker, 1974: 7).

Murat Çetin, "Nic'Oldu?" şiirinde esir Türk yurtları Kırım, Kafkas ve Türkistan'daki Sovyet Rusya'nın zulmünü dile getirir. Türk yurtlarının yaşadığı kötü günler "kanda yüzer, yas, vahşi Moskof" kelime ve kelime gruplarıyla şiire yansıtılmıştır:

"Kırım kanda yüzer, Türkeli'm yasta,

Vahşi Moskof kol geziyor Kafkas'ta.

Tanrıdağ yüzünden olmuşam hasta,

Otağlar kurduğum dağlar nic'oldu?" (Çetin, 1974: 20).

Şair, esaretin vermiş olduğu bedbinliği Türk tarihindeki kahramanlıklara gönderme yaparak dağıtmaya çalışır. Şairin "altın çağ, yasa, otağ" gibi kelimelerle Türklerin Nemçe, Yemen, Çin ve Hind'e kadar uzanan hâkimiyetine telmih yapmaktadır:

"Nemçe, Yemen, Çin ve Hind'e değin

Yasam okunurdu altında göğün

Yıldızlar kandilim, gökler otağım

Olduğu o altın çağlar nic'oldu?" (Çetin, 1974: 20).

Osman Nuri Kurt'un "Nerdesin" başlıklı şiirinde Turan yurdu olan Türkistan'da esaret sebebiyle yaşanan acı dolu günler anlatılır. Şiirde geçen "acı ağı, kızıl zehir" kelime ve kelime gruplarıyla ile esaretin verdiği acı dile getirilmiştir. Şair, esir Türk yurtları için "kurtarıcı" beklemektedir:

"Turan Türk'ü yurdunda, acı ağı içiyor

Bilge'lerle Kür Şad'lar Tanrı'ya el açıyor

Moskoflar vatanımda kızıl zehir saçıyor

Esir Türkistan'ımı kurtarıcı nerdesin?" (Kurt, 1974: 19).

Şiirin devamında Kerkük'te haksız yere hapse atılan Türklerin durumu ve burada mevcut yönetimin

Kerkük Türklüğünü ortadan kaldırmak için yaptığı uygulamalara vurgu yapılır. Şiirde geçen “bozkurt” imgesiyle Türklerin Ergenekon’dan çıkışına telmih yapılmaktadır. Bozkurt imgesi; kurtarıcıyı, bağımsızlığa giden yolun rehberini sembolize etmektedir:

“Anadolu kan ağlar, Kerküklüm yakılırken
Medeniyet (!) adına Türk hapse atılırken
Bütün dünya sağırdır soyum bitirilirken
Geç Bozkurt’un önüne, kurtarıcı neredesin?” (Kurt, 1974: 19).

Mustafa Türker, “Ne Oldu” şiirinde üç kıtada nam salan Türk milletinin yurtlarının işgal altında olmasından duyduğu üzüntüyü ve utancı anlatır. Şair, Türklerin *altın çağlarına* hatırlatma yaparak atalardan miras alınan Türk topraklarına sahip çıkılmamasına tepki gösterir:

“Üç kıtaya şan veren soylu millet ne oldu?
Onlardan aldığımız bu cennet toprakları
Düşmandan korumakçün verdiğimiz söz ne oldu?

...

Bize bıraktıkları namus işi ne oldu?” (Türker, 1974: 10).

Aybike mahlasıyla kaleme alınan hoyratta işgal altındaki Kafkaslara dikkat çekilir. Şiirdeki Kızılelma ülküsü, Kafkas topraklarının Rus işgalinden kurtulmasıdır. Bu uğurda dökülmeyecek kanların boş yere aktığını belirtir. Çünkü Türk yurdu Kafkas, işgal altında yaşarken onun bağımsızlığı için dökülmeyen kan, Türkler için anlamsızdır:

“Kanayan
Kafkaslımı görünce
Var bir yaram, kanayan..
Kızılelma yolunda
Dökülmeyen kana yan” (Aybike, 1974: 9).

Murat Çetin “Güle Dönmez Mi?” başlıklı şiirinde Rus işgalindeki Türk yurtlarının bağımsızlığını kazanması için bütün Türklerin birlikte hareket etmesi gerektiğini dile getirir. Şiirde geçen “bülbul” imgesi vatanından uzak düşmüş Türk milletinin içinde bulunduğu durumu sembolize etmektedir. Türklerin birlik olarak bu kötü gidişe dur diyeceği ve acıların son bulacağı anlatılır:

“Çeker bülbulümüz yıllardır çile
Birleşsek el ele, gönül gönüle” (Çetin, 1974: 9).

Fevzi Ülgü, “Son Perde” başlıklı şiirinde Sovyet Rusya işgalindeki Türk yurtlarının bağımsızlığına duyduğu özlemi, şiire yansımıştır. Kırım, Aral Gölü, Özbekistan, Balkanlar’da Sovyet Rusya’nın Türklere karşı giriştiği yok etme hareketine karşılık şairin içinde büyüttüğü kin ve öç, şiirde ağır basan duygulardır:

“Uyur uykularımda, uyanık sabahımda
Bir milleti diriltmek kuduruyor ahımda.
Son perde, demir perde yırtılacaktır elbet;
Türk mührü basılacak dünyaya ilelebet” (Ülgü, 1975: 20).

Emel Turan, “Emel” başlıklı şiirinde Turan yurdunda, esaret altındaki Türkleri yaşadığı kötü günlerden kurtarma arzusunu şiire yansıtılmaktadır. Şiirdeki emel, Türk yurtlarının bağımsızlığıdır:

“Turan yurdunda iller

Gece gündüz kan ağlarken

Emel! Unutma emeli!

Kır o zalim yaban eli!” (Turan, 1975: 2).

Bektaş Yıldırım, “Ağıt” başlıklı şiirde kendi vatanlarında esaret altında yaşayan Türklere duyduğu üzüntüyü dile getirir:

“Turan mezarıdır Tanrı Dağları

Eriye taşların volkan olasın

...

Vatanında tutsak olan ırkına,

Alp Er Tunga, Bilge Kağan ağlasın” (Yıldırım, 1975: 19).

Elmas Yıldırım “Ben Mi” başlıklı şiirinde Türk milletinin bir ferdi olarak kendisini “Altayların oğlu” olarak tanımlamaktadır:

“Ben bu dünyaya ün veren Altayların oğluyum

O topraklarda doğmuşum, o toprağa bağlıyım” (Yıldırım, 1975: 21).

Şair, doğup büyüdüğü ve bağlı olduğu toprakların düşman işgalinde olması sebebiyle vatanından ayrı düşmüştür. Yılların getirdiği hasret ve Türk topraklarının düşman elinde olması şairi derinden üzmektedir:

“Ey yıllarla uzaktan hasretini çektiğim

Uğrunda gizli gizli gözyaşlarımı döktüğüm

Ne bu, dinsiz talihe böyle boyun büktüğüm” (Yıldırım, 1975: 21).

Murat Çetin, “İstiklal İçin” şiirinde Osman Batur ve nice isimsiz kahramanın vatan uğrunda şehit olduğu anlatılır. Şehit kanlarının kutlu vatanın bağımsızlığı için aktığı vurgulanmaktadır. Şiirde “bayrak, istiklal, vatan ve kan” sözcükleri anahtar kelimelerdir:

“Akan kanımızdan doğar şafaklar!

Şehit kanlarıyla alınır haklar,

Kanını dökemez sade alçaklar

Vatan’çin, din için, istiklal için” (Çetin, 1973: 6).

Selahaddin Baysal’ın “Gözlerdeki Damlalar” başlıklı şiirinde Azerbaycan, Türkistan, Altay, Kırım ve Kafkas’ın işgal altında kalan sahipsiz yurtlar olduğu vurgulanır. Türk topraklarının işgaliyle başlayan zulüm dolu günlerin, şairde derin bir üzüntü yarattığı anlaşılmaktadır. Esir Türk yurtlarını kurtaracak ülkü, Türklüktür. Şair, “bozkurt” imgesiyle bu kurtuluşu sembolize etmektedir:

“Azerbaycan, Türkistan, Altay, Kırım ve Kafkas...

Benim sahipsiz kalan talihsiz yurtlarım!

Tâ hâşre mi süreceksin bu ızdır, keder, yas?

Ne zaman kükreyecek o eski Bozkurtlarım?” (Baysal, 1973: 13).

Yiğit Altaylı “Türkistan” başlıklı şiirinde Sovyet Rusya işgalindeki Türk yurtlarının acı dolu günlerinin sona vermesi için Türkçüleri harekete geçmeye çağırır. “Tanrıdağ” imgesi Türk milletinin tutsak vatanıdır. “Kızıl ağ” imgesi, Sovyet Rusya’nın Turan coğrafyasındaki komünist yönetimini karşılamaktadır:

“Milyonla Ruh Tanrıdağı’nda

İnlemekte Kızıl ağda...

Can ver, elinle bir değ de

Anayurt, Uluğ Türkistan!” (Altaylı, 1973: 16).

Mustafa Kayabek, “Ayşe Kızın Gözyaşları” başlıklı şiirinde Bakü’nün esaret altında yaşadığı sıkıntılı günleri “Ayşe Kızın Gözyaşları” imgesiyle sembolize etmektedir:

“Gözlerinde uyku dertli Ayşe’nin...

Ağladığı Bakü dertli Ayşe’nin” (Kayabek, 1973: 9).

Şiirde Bakülü bir kız olan Ayşe, Azerbaycan’ın işgali sonrası derin bir üzüntü yaşamıştır. Ayşe Kız, Azerbaycan Türklüğünü temsil etmektedir. Azerbaycan Türklüğünün evinde baykuşlar yuva yapmış, hürriyet ölmüş ve Bakü adeta kan ağlamaktadır. Şiirde, “kartalların yuvasına baykuşların tünemesi” esaretin oluşturduğu kötü havayı şiire yansıtmaktadır:

“Baykuşlar tünemiş Kaf Dağı’nda

Kartalların yaptıkları yuvada

Hürriyet ölmüş

İstiklal ağlıyor

Bakü’da” (Kayabek, 1973: 9).

Bumin İstemi, “Meriç’ten İlk Geçiş” başlıklı şiirinde kaybedilen Balkan topraklarının gelecekte yine Türk yurdu olacağını belirtir. Balkan topraklarını işgal eden düşmana kin duygusunun şiirin tamamında hâkim olduğu görülmektedir:

“Tuna’dan uzak düşmüş içinde bir derdi var:

Vermem diyor, düşmana bağrımdan bir

yudum su,

Meriç şimdi uyuyor bir intikam uykusu” (İstemi, 1975: 5).

Gültekin mahlaslı şaire ait “Buzlu Cehennem”¹ şiiri Ruslar tarafından Sibiryaya sürülen Azerbaycan Türkü gençlere ithaf edilmiştir. Azerbaycan Türkü gençlerin Rus işgaline karşı dik duruşları ve haksızlığa boyun eğmeyip hürriyet için ortaya koydukları mücadele, şiirde takdirle karşılanmıştır. Sürgüne gönderilen bu gençlerin açtıkları istiklal yolundan binlerce Türkün yürüyeceği belirtilmektedir:

“Sizi kesmek için inen hançere,

(Hürriyet isteriz) diye yazdınız

Selamet yoludur gittiğiniz yol

Güneşler doğacak izlerinizden” (Gültekin, 1975: 8).

Gavseddin Koçak, “Diriliş” şiirinde Türk dünyasının esaret zincirlerini kırmak için verdiği mücadeleyi “mukaddes savaş” olarak adlandırmıştır. Türk milleti, Tuna’dan Selenge’ye kadar var olduğu coğrafyada bağımsızlık savaşını arzulamaktadır. Muhtelif yerlerde geçen “Mukaddes bir savaşa yürekten susayış var/ Bileğimde zincire bir meydan okuyuş var/ Hazer dalgalarında esareti kırış var/ Tuna’dan Selenge’ye ihtişamlı bir duruş var”(Koçak, 1973: 4) dizeleriyle bu düşünce şiire yansıtılmaktadır.

Bekir Hakan Lekesiz, “Çağrı” şiirinde tutsak Turan illerinin kurtuluşunun Türkçülük ülküsüne inanmış ülkücüler, tarafından gerçekleştirileceğini düşünmektedir. Şair, Türkçü gençlerin Turan illerini kurtarmak için büyük Türk hükümdarı Mete’den emir aldığını belirtir. Turan ülküsü, Mete Han’ın tarihin geçmiş dönemlerinde bugüne uzanan bir haberi ve bir emridir. Turan ülküsü Türkçü orduların harekete geçmesiyle gerçekleşecektir:

“Bir mektup aldım Tanrıktı Mete’den

...

Diyor ki “Ne oldu Turan illeri?”

...

Densin: Türkçü orduları geliyor

...

Bu Turan eline akındır, deyin” (Lekesiz, 1973: 11).

Murat Çetin, “Turan İçin” şiirinde bölüm sonlarında tekrarlanan “Turan için, Turan için” dizesiyle ülkü uğruna verilen mücadeleye vurgu yapmaktadır. Şiirde nakarat kısımlarındaki “Yıkılacak Moskof, Çin/ Yakılacak Moskof, Çin/ Tıkılacak Moskof, Çin” (Çetin, 1973: 12) dizeleriyle esir Türk yurdu Turan’ın Rusya ve Çin egemenliğinden kurtarılmasının amaçlandığı söylenebilir.

Osman Nuri Kurt, “Zafer Yazılı Türk’e” şiirinde Turan’ın bir parçası olan Taşkent, Hokant, Bakü ve Kazan’da Moskof zulmü altında ezilen Türklerin varlığına işaret etmektedir:

“Barut kokusu, kan, vahşet Turan’ım

Camiler yıkılmış, yanar Kur’ân’ım.

Ve dünya uyurken kanda yüzüyor

Taşkent’im, Hokant’ım, Bakü’m, Kazan’ım..” (Kurt, 1973: 13).

Tayyar Aksoy, “Turan’a Hasret” başlıklı şiirinde esaret altındaki Türk yurtlarına duyduğu özlemi dile getirmiştir. Şair, Moskof mezalimi altındaki Türk yurtlarına bağımsızlık getirmek için çağrıda bulunmaktadır:

“Dünyaya hükmettin hem de kaç asır

Benimdir Türkistan benimdi Mısır.

Bre hey yiğitler durmayın artık,

Türk, Moskof elinde olmaz esir” (Aksoy, 1973: 13).

Bahtiyar Körbahtı’nın “Horyatlar” başlıklı bölümde tutsak Türkleri kurtarmak için birliğin önemine işaret ettiği görülmektedir:

“Tutsak

Ne’decen, yara belli,

Türk illeri hep tutsak

Sorulacak sual çok,

Ah, el ele tutsak”(Körbahtı, 1974: 14).

Gavsettin Koçak’ın “Türkçü Hareket” şiirinde Türkçü gençler “bozkurt” imgesiyle sembolize edilmiştir. Şair, Ergenekon Destanına telmih yaparak Türklüğün bağımsızlığına giden yolda “Bozkurt” imgesini yol gösterici olarak kullanmaktadır. Şair’e göre Türk milletinin düşmanlarına beslediği kını, bağımsızlık yolundaki mücadelesini canlı tutacaktır:

“Bozkurtun bağrında arttıkça kini,
Basıp titretecek ruy-ı zemini
Moskofu, İrani, Yunanı ve Çini
Uluğ Türkelinden kürüyecektir” (Koçak, 1975: 7).

Bahtiyar Körbahtı “Horyatlar” bölümünde ata yurdu olarak tanımladığı Türkistan’ı varılacak hedef olarak görmektedir:

“Türkistan
Varılacak hedefsin
Ata yurdu: Türkistan” (Körbahtı, 1974: 15).

Hayati Baki, “Oy Bizim Eller” şiirinde Kıbrıs ve Türkistan’ın Türk yurdu olarak sonsuza dek yaşayacağını dile getirir. Şair, her bölüm sonunda “oy bizim eller” dizesini tekrarlayarak bu duruma vurgu yapmaktadır:

“Sevdalanır yürekler Akdeniz sularında
Sütbeyaz köpüklerde Kıbrıs Yeşili diye!
Omuzlar tüfekler ağustos şafağında,
Bir türkülle kıvançlı oy bizimler eller” (Baki, 1974: 19).

Mürsel Sinan, “Kıbrıs’ı İsteriz” başlıklı şiirde, Kıbrıs için Türk milletinin Türk yurdu kalması için büyük bir mücadele verdiğini belirtmektedir. Türk kanlarıyla sulanan Kıbrıs’tan Yunanlıların çıkartılması ve yavru vatanın tamamıyla Türk hâkimiyetine geçmesi gerektiği belirtilir:

“Şehitler vermişiz kanlar dökmüşüz
Türklerin olmalı bu Kıbrıs vatan!
...
Ezmeli düşmanı pişman etmeli
Yunan’ı Kıbrıs’tan söküp atmalı” (Sinan, 1975: 20).

“Kerkük Dörtlükleri” şiirinde, Turan yurdunun bir parçası olarak görülen Kerkük’ün asıl sahibinin Türkler olduğu bildirilmektedir. Kerkük’ün dili Türkçedir. Bu diyarın Türk yurdu olduğunun herkes tarafından iyi bilindiği vurgulanır:

“Kerkük aslan diyarı,
Bine bin yeter eri.
Dili Türk, özü Türkmen,
Kim tanımaz onları” (Ötüken, 1974: 1).

Şair, Kerkük’ün son zamanlarda zor günler yaşadığını ve düşmanların onu elde etmek için uğraştığını belirtir. Şair, Kerkük’ün Turan yurdunun bir parçası olduğunu ve Türklerin Kerkük’te gelip geçici olmadığını aksine burayı Türk yurdu yaptıklarını dile getirir:

“Kerküklüyem, men Türk’em
Düşmanın belin bükem.
...

Men Türk'em Turancı'yam

Bu diyarda hancıyam..." (Ötüken, 1974: 1).

Sonuç

Ötüken dergisinin 1973-1975 yılları arasında toplam 48 sayısı yayımlanmıştır. Bu sayılarda çıkan 45 şiirde Turancılık ve Dış Türkler konusuna değinildiği görülmüştür. Söz konusu şiirlerin çözümlemeleri yapıldığında Turancılık fikrinin "Ülkü ve Türklerin Vatanı/ Yurdu" olarak iki ana başlıkta şiire yansıdığı söylenebilir. Dış Türkler konusunun ise "Esaret Altındaki Türk Yurtları" olarak tek bir başlıkta şiirde ele alındığı görülmektedir. Üç başlığın içinde en çok şiirin yer aldığı kısım "Esir Türk Yurtları"dır. Gavseddin Koçak, Elmas Yıldırım, Refet Körüklü, Murat Çetin, Mustafa Türker, Osman Nuri Kurt, Mustafa Kayabek, Taylan Dermirutku ve Bahtiyar Körbahtı Turancılık ve Dış Türkler konusunu birden fazla şiirinde ele almıştır. Şiirlerde geçen "Atilla, Oğuz, Tanrıcut Mete, Alper Tunga, Bilge Kağan, Bozkurt, Tanrıdağı, Ötüken, Turan ve Kızılelma" kelimeleri imge olarak kullanılmıştır. Söz konusu imgelerden hareketle şiirde soyut düşünce oluşturulmuştur. Bu yöntemle Turancılık ülküsünün Türk tarihinin parlak devirlerine telmih yapılarak idealize edildiği düşünülebilir. Şiir türü aracılığıyla Türk milletinin milli hafızasını harekete geçirmek suretiyle bir idealizm oluşturma çabası vardır. Ele alınan şiirlerde geçen "Yol ver, yol ver, öz yurduma gideyim, toplanalım bir bayrak altında, bir şahlan da kur yeniden birliği, ülkü olsun bize Turan, hedef Turan'dır, kurulacaktır Turan" dizeleri, geniş insan kitlelerini kolektif bir ruh etrafında toplama kaygısı ile kaleme alınmış olabilir. Çalışma kapsamındaki şiirler; Türk milletini seferber etme, ortak bir amaca yöneltmede uyarıcı bir işlev görmektedir. Çalışmada Sovyet Rusya egemenliği altındaki Türkistan coğrafyasında yaşayan esir Türklerin kaybedilmiş vatanlarının "Turan" olarak karşılık bulduğu ortaya çıkmıştır. Türkistan dışında Kafkasya, Kerkük ve Kıbrıs Turan vatanının birer parçası olarak esaret altındadır. Bu bölgelerde yaşayan Türklerin bağımsızlığına kavuşması Turancılık fikrini besleyen temel unsurdur.

Sonnotlar

¹ Şiir Gültekin mahlasıyla 15 Mart 1925 yılında yazılmıştır. Aynı şiir, " *Ötüken* sayı: 8 (140) s.8'de tekrar yayınlanmıştır.

Kaynaklar

Kitaplar

- DEMİRKAN, T .(2020). *Macar Turancıları*. Selenge Yayınları.
- GÖKALP, Z. (2018). (Bakışlımlı Tam Metin Yeni Harflere Aktaran: Mehmet Çalışkan). *Türkçülüğün Esasları*. Historia Kitap.
- ÖMER SEYFETTİN.(1980). *Yarıncı Turan Devleti*. Su Yayınları.
- ÖZDOĞAN, G.G.(2002). ‘*Dünyada ve Türkiye’de Turancılık’ Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce. Milliyetçilik. İletişim Yayınları.*
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Makaleler

- A. BİCAN. (1970). “Türkçülüğün Üç Cephesi”. *Ötüken*, S. 83, 10.
- ATSIZ. (1973). “Turancılık”. *Ötüken*, S. 114, 4.
- ATSIZ. (1975) “Kurtarılmamış Türkler”. *Ötüken*, S. 139, 3.
- ATSIZ. (1975). “Bir Ansiklopedi’nin Büyük Yanlıları”. *Ötüken*, S. 136, 3.
- BOZ, H. (2019). “Turancılığın Üç Yüzü: Jeopolitik, İredantizm, Pan-Türkizm”. *Turan ve Turancılık*, s.79-95, İstanbul: Doğu Kütüphanesi.
- GÖKALP, Z.(1914). “Türk Milleti ve Turan Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak”. *Türk Yurdu*, S.62, 238-240.
- KAFALI, M. (1974). “Yeryüzünde Türkler”. *Ötüken*, S. 126. 6.
- MİNORSKY, V.(2001). “Turan”. *İ.A. M.E.B.* 2, 107-113.
- ÖTÜKEN’DEN HABERLER”. (1970). *Ötüken*, S. 74, 16.
- ÖZDEMİR, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,11(1), 323-343.
- SANÇAR, N. (1970). “Hiroşima ve Tutsak Türk İlleri”. *Ötüken*, S. 81, 6.
- SANÇAR, N. (1970). “Biz Sağcı Değiliz, Türkçüyüz”. *Ötüken*, S. 76, 8-13.
- SANÇAR, N. (1974). “Dış Türkler ve Türkiye”, *Ötüken*, S. 128, 4.
- TOHT, İ. (1971).“Turan”. *Ötüken*, S. 95, 10.
- TOHT, İ. (1972). “Esir Türkler – Esir Macarlar”. *Ötüken*, S. 106, 12.
- TOHT, İ. (1972). “Esir Türkler – Esir Macarlar”. *Ötüken*, S. 106, 12.
- YUSUFZADE, M. (1972). “Dünya Turanlılarının Sesi”. *Ötüken* S.106, 11.

Tez

- ÖNEN, N.(2003). Turancı Hareketler: Macaristan ve Türkiye (1910-1944)(Tez No:126338). [Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.
- ÖZMERAL, S. (2017). “*Türk milliyetçiliği Tanımlamalarında Ötüken Dergisi Örneği*” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

Çalışmada Değerlendirilen Şiirlerin Kaynakları

- (Belirtilmemiş). (1974).“Kerkük Dörtlükleri”. *Ötüken*, S. 122, 1.
- AKSOY, T. (1973). “Turan’a Hasret”. *Ötüken*, S.119-120, 13.
- ALTAYLI, Y. (1973). “Türkistan”. *Ötüken*, S.110, 16.
- AYBİKE. (1974). “Horyatlar”. *Ötüken*, S.130, 9.

- BAKİ, H. (1974). “Oy Bizim Eller”. *Ötüken*, S.131, 19.
- BASAT. (1974). “Gönlümün Ruhunu”. *Ötüken*, S.121, 19.
- BAYSAL, S.(1973). “Gözlerdeki Damlalar”.*Ötüken*, S.110, 13.
- BUMİN İSTEMİ. (1975). “Meriç’ten İlk Geçiş”. *Ötüken*, S.141, 5.
- ÇETİN, M. (1973). “Birleşelim”. *Ötüken*, S.114, 6.
- ÇETİN, M. (1973). “İstiklal İçin”. *Ötüken*, S.110, 6.
- ÇETİN, M. (1973). “Ozan Dile Gelince”. *Ötüken*, S.112, 13.
- ÇETİN, M. (1973). “Turan İçin” *Ötüken*, S.117, 12.
- ÇETİN, M. (1974). “Güle Dönmez mi?”. *Ötüken*, S.131, 9.
- ÇETİN, M. (1974). “Hangisini Seçersin” *Ötüken*, S.133, 11.
- ÇETİN, M. (1974). “Nic’oldu?”. *Ötüken*, S.123, 20.
- DEMİRUTKU, T. (1973). “Büyük Türkeli”. *Ötüken*,S.140, 5.
- DEMİRUTKU, T. (1973). “Turan Yurduna Selam”. *Ötüken*, S.117, 4.
- GÜLTEKİN. (1975). “Buzlu Cehennem”. *Ötüken*, S.140, 8.
- KAYABEK, M. (1973). “Ayşe Kızın Gözyaşları”. *Ötüken*, S.112, 9.
- KAYABEK, M. (1974). “O Devleti Kuracağız”. *Ötüken*, S.121, 3.
- KOÇAK, G. (1973). “Atamdan Bana”. *Ötüken*, S. 113, 2.
- KOÇAK, G. (1973). “Diriliş”. *Ötüken*, S.114, 4.
- KOÇAK, G. (1975). “Türkçü Hareket”. *Ötüken*, S.136, 7.
- KÖRBAHTI, B. (1974). “Horyatlar” *Ötüken*, S.121, 14.
- KÖRBAHTI, B. (1974). “Horyatlar”. *Ötüken*, S.124, 15.
- KÖRÜKLÜ, R. (1973). “Kurulsun da Gör”. *Ötüken*, S.117, 8.
- KÖRÜKLÜ, R. (1973). “Türkçülük Hayal Değil”. *Ötüken*, S.113, 5.
- KURT, O.N (1973). “Mukaddes Turan”. *Ötüken* S.119-120, 13.
- KURT, O.N (1973). “Zafer Yazılı Türk’e”. *Ötüken*, S.9, 13.
- KURT, O.N (1974). “Nerdesin”. *Ötüken*, S.124, 19.
- LEKESİZ, B.H. (1973). “Çağrı”. *Ötüken*, S.116, 11.
- MARAŞLI, E. (1973). “Birliğe Davet”. *Ötüken*, S.119-120, 13.
- SAGIR, A.M. (1973).“Birliğe Çağrı”. *Ötüken*, S. 115, 13.
- SİNAN, M. (1975). “Kıbrıs’ı İsteriz”. *Ötüken*, S.135, 20.
- TORUNOĞLU, A. (1974). “Türk”. *Ötüken* S.121, 12.
- TURAN, E. (1975). “Emel”. *Ötüken*, S.137, 2.
- TÜRKER, M. (1974). “Ant”. *Ötüken*, S.130, 2.
- TÜRKER, M. (1974). “Es Ey Rüzgâr”. *Ötüken*, S.122, 7.
- TÜRKER, M. (1974). “Ne Oldu”. *Ötüken*, S.128, 10.
- ÜLGÜ, F. (1975). “Son Perde”.*Ötüken*, S.136, 20.
- YILDIRIM, B.(1975). “Ağıt”. *Ötüken*, S. 138, 19.
- YILDIRIM, E. (1975). “Ben Mi”. *Ötüken*, S.138, 21.

YILDIRIM, E. (1975). “Koşma”. *Ötüken*, S.140, 2.

YILMAZ, R.M. (1975). “Fal Değil”. *Ötüken*, S.141, 2.

YÜCEL, Ö. (1974). “Silemezler”. *Ötüken*, S.128, 2.

İnternet Kaynakları

URL-1 <https://www.tarihistan.org/prof-dr-nurullah-cetin-ile-turancilik-uzerine-bir-soylesi/15391> (Erişim Tarihi:16 Ekim 2019).